

Illés Luca –
Petőfi Zsigmond

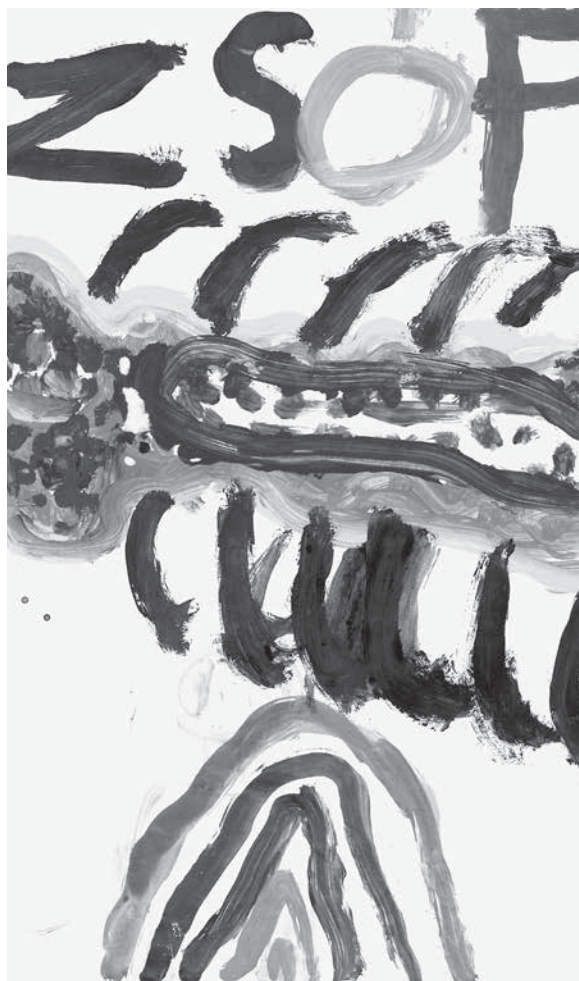
DZSON SZÉNA ÉS A TÖBBIEK

A falu, ahol a képek is készültek – tulajdonságait tekintve – szinte akárhol állhatna, nem Magyarország, hanem Közép-Európa számos elhagyatott régiójának egyikében. A település igen jó természeti adottságokkal bír, amelynek alapján akár egy virágzó közösség is élhetne itt, ennek ellenére a lakói rendkívül szegények. Ezt a fajta szegénységet nem lehet az európai életszínvonalhoz mérni, hiszen itt a mindennapi megélhetéshez szükséges alapvető élelmiszerek és a szociális ellátottság elemi szintű hiányával kell szembesülni. Ahhoz, hogy a település szociális helyzetét bemutassuk, több fogalmat is használhatunk: például a mélyszegénység, a cigánytelep, a halmozottan hátrányos helyzetű település stb. – viszont az életszínvonalról szóló statisztikák nem alkalmasak az ott élő gyerekek és felnőttek mindennapjainak leírására és jellemezésére.

A képek, amelyeket a gyerekek egy napközis táborban készítettek – vagy éppen róluk készültek –, egy igazán színes, néhol már abszurdra váló világot alkotnak. A kilátástalanságot és a létbizonytalanságot már születésüktől fogva ismerő gyerekek világában ugyanis éppúgy állandó témaként jelenik meg *Son Goku*, a japán animehős vagy „Redi Orton”, a legendás pankrátor és társaik.

Többek között ők azok a szereplők, akik a televízióból áradó populáris kultúrán keresztül gazdagítják a mindennapok eseménytelenségét. Ez a kifejezés egyébként nem is feltétlenül helytálló. Jóllehet a kilátástalanság és a változatlan érzete rátelepszik a falura, mindeközben azért, a maga elszigetelt, sajátos világában, zajlik az élet – ahol bármi is megtörténhet. Állhat – mint látjuk a képeken – robbanószerkezet az ólban, lehet vérzivatarban kutyát sétáltatni. Persze csupán a rajzlapon, vagyis a gyerekek fantáziavilágában, ahol a valódi élet tapasztalatai ügyesen keverednek a tévé által közvetített, saját képi nyelvükre lefordított tartalommal.

Többször előfordult, hogy az általuk ilyen módon megismert karakterekkel azonosítják a „külvilágból” érkezőket, így bennünket is. Bennünket, akik városi fiatalokként elméletileg egy azonos ország azonos jogú állampolgárai vagyunk, viszont *parasztok*, azaz nem cigányok. Idegenként léptünk be

ebbe a világba, ahol a gyerekek őszinteséggel és nyitottsággal fogadtak bennünket. A fogadtatási rítus része ugyanakkor, hogy az újonnan érkezőket egy-egy – a sorozatokból jól ismert – karakter nevéen szólítják. Így lett ott közülünk „Dzson Széna”,¹ a pankrátor, vagy *Lali* az *Éjjel-nappal* Budapestből.

Szeretettel, elfogadással vagy éppen kíméletlen kritikával fordulnak felénk. Mi is olyan fura szerzetek lehetünk a számukra, mint a képernyőn látottak, csak nincsenek különleges képességeink. Kíváncsian próbálják megérteni a mi életünket, mint ahogy mi is az övéket. Azt az életet, ahol a szegénység okozta kilátástalanság korlátok nélküli, mesébe illő világot teremt. A „többségtől” való effajta elzártság a maga határain belül mégis megnyílik. A gyerekek kíváncsisága kapaszkodót nyújt: ha megértjük a számunkra idegen közegekből származó kulturális kódjaikat, megismerhetjük az ott élő gyerekek életmódját, gondolkodását. A kulturálisan mindnyájunk számára egyaránt távoli populáris kultúra segítségével megtaláljuk a közös nyelvet. „Dzson Szénáról” és az ehhez hasonló becenevekről mindannyian tudjuk, hogy ennek kapcsán korunk rendíthetetlen harcra idóljának eszményképe és annak paródiája egyaránt megfogalmazódik a párbeszédünkben.

¹ John Felix Anthony Cena (1977–) amerikai pankrátor, színész, rapper és médiaszemélyiség. Cena összesen 21 bajnoki cím tulajdonosa. A világon egyedülként tizenegyszeres WWE-világbajnok, háromszoros nehézsúlyú világbajnok, háromszoros WWE országos bajnok.

Ez az a kultúra, amelynek közvetlensége magával ragadt bennünket, noha úgy éreztük, a saját, bevett normakövető világunk ellentétben áll azzal, amivel ott találkoztunk. Az ottani, közvetlen és egyértelmű viszonyok között a mi problémáink azonnal elhanyagolhatóaknak és felületeseknek tündek. Ugyanakkor arra is rá kellett döbbernünk, hogy ez a fajta közvetlenség együtt jár az igazságtalan és megengedhetetlen szegénységgel.

A gyerekek rátermettek és kreatívak – azt szeretnénk, hogyha lenne lehetőségük a mi perspektíváinkban is gondolkodni az életről. Ha lenne lehetőségük számukra is örömet jelentő dolgokról tanulni, és később az így megszerzett tudással munkát találni. A mi kultúránk az állandó fejlődésben hisz, s ebben látja a társadalmi problémák megoldását is. Kérdés azonban, az ilyen értelemben vett fejlődés valódi megoldást nyújthat-e ezekre a szociális problémákra? Ha a falubeli gyerekeket a saját életmódunkba szeretnénk integrálni, föloldódnának az egyedi kulturális jellemvonásaik. Holott tudjuk: az identitás – még ha a társadalom periferiáján való elhelyezkedését erősíti is – mégiscsak a közösség alapját képezi. Reméljük, ezt a lapszámomban megjelenő valamennyi kép is illusztrálja.

